

Valtuutettu Jaakko Leppäsen ynnä muiden valtuustoaloite lausuntomenettelyn edistämiseksi

KV 03.10.2022 § 119
4347/00.02.00.03/2022

Valtuutettu Jaakko Leppänen jätti 3.10.2022 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen lausuntomenettelyn edistämiseksi.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoittaneet myös Timo Vornanen, Outi Mara, Eero Bogdanoff, Ella Partanen, Jussi Wihonen, Asseri Kinnunen, Jari Korhonen, Sari Huovinen, Sami Laitila, Alia Dannenberg, Mika Piironen, Jasmin Pyöriäinen, Helmi Vanhanen, Maija Kuivalainen, Marjatta Räty, Ville-Pekka Timonen, Margareetta Räty, Anu Honkanen, Tapani Nuutinen, Hannu Holopainen ja Päivi Ainasto.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Valtuustoaloite lausuntomenettelyn edistämiseksi

Joensuun kaupunginvaltuusto (15.11.2021) on päättänyt osana kaupungin strategiaa edistää asukkaiden sekä järjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia pyrkimyksenään olla osallisuuden ja kumppanuuden edelläkävijä. Sen lisäksi, että pyritään luomaan uusia kokeiluja ja järjestelmiä kuten osallistava budjetointi, tulisi kaupungin kyetä myös lähemmin tarkastelemaan vakiintuneiden käytänteiden uudistamista tästä näkökulmasta.

Kunnallisten päätösten valmisteluprosessissa viranhaltijoiden rooli on ylivoimainen. Vaikuttamisen ja vaikutusvallan avainsana onkin valmistelu, sillä kaikki poliittinen päätöksenteko niin Joensuussa, valtionhallinnossa kuin Euroopan unionissa nojaa virkamiesten tekemälle valmistelulle ja sen ympärille kytkeytyvälle asiantuntemukselle. Valmistelussa ja käsittelyssä on jatkuvasti asioita, ne ovat usein monimutkaisia sekä edellyttävät syvää perehtyneisyyttä. Siinä missä valtuutetut tutustuvat asiaan lautakunnissa, iltakouluissa tai seminaareissa ja kuntalaiset yleensä tiedotusvälineiden kautta, viranhaltijat ovat valmistelussa jatkuvasti kiinni jokapäiväiseksi ammatikseen.

On luonnollista, että jos valtuutetut, kuntalaiset, tai järjestöt tutustuvat ja osallistuvat koko prosessiin vasta päätösvaiheessa, näiden merkittävyys lopputuloksen kannalta jää helposti muodolliseksi ja pinnalliseksi. Avoimuuden, vuorovaikutuksen ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi valmistelussa olevan luonnoksen voisi altistaa varhaisemmassa vaiheessa virkakoneiston ulkopuolisten tahojen arvioitavaksi. Tätä voi ja kuuluisikin toteuttaa usealla tavalla, mikäli halutaan, ettei osallisuus jää vain muodollisuudeksi.

Yksi tapa vahvistaa kuntalaisten ja järjestöjen osallisuutta on vakiinnuttamalla lausuntomenettely laajalaisemmin osaksi kunnallista päätöksentekoprosessia. Menettely koskisi esimerkiksi tahoja, joihin valmisteltava päätös olennaisesti vaikuttaa tai joilla on tietoa sen vaikutuksista, esim. muut viranomaiset, tutkimuslaitokset, järjestöt, yritykset ja kansalaiset. Lausuntopyyntö tulisi lähettää vähintään keskeisille, tiedossa oleville sidosryhmille, mutta olla samalla avoin muidenkin arvioinnille. Lausunnot tarjoaisivat valtuutettujen päätöksenteon tueksi arvokkaita näkökulmia, jotka eivät välttämättä muutoin tulisi valmistelun aikana huomioiduksi. Lausuntojen kerääminen parantaisi tällöin kansalaisvaikuttamista ja tiedonsaantia sekä lisäisi valmistelun läpinäkyvyyttä sekä laatua.

Oikeusministeriön ylläpitämä Lausuntopalvelu.fi tarjoaa esimerkiksi mahdollisuuden pyytää ja antaa lausuntoja sähköisesti. Kaikki julkishallinnon viranomaiset voivat julkaista lausuntopyyntöjä palvelussa. Kirjallisia lausuntoja saavat antaa kaikki organisaatiot ja kansalaiset. Myös kaupungit ovat jättäneet lausuntopyyntöjä palveluun, jolloin teknistä estettä ratkaisulle ei ole.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Joensuun kaupunki ottaa lausuntomenettelyn laajemmin osaksi valmisteluprosessiaan.

Joensuussa 3.10.2022